

Lathund till checklista

Tillsyn inom vattenskyddsområde - dagvatten

Inledning

I vattenskyddsföreskrifterna kan föreskrifter finnas som reglerar dagvattenhantering. Det kan vara föreskrifter angående nyanläggning för infiltration av dagvatten eller att utsläpp av förorenat dagvatten som kan nå grundvattnet är förbjudet.

Dagvatten kan förorenas på många olika sätt. Dels kan dagvattnet förorenas av det som förekommer på fastigheten, t.ex. skrot, fordon som läcker olja och läckande cisterner, men det kan också förorenas av oavsiktliga utsläpp och spill i samband med lastning och lossning. Dagvattnet kan också förorenas av det som släpps ut i luften, som sedan deponeras på fastigheten, t.ex. stoft av olika slag. Även större partiklar, som plastgranulat, metallklipp och träflis kan förorena dagvattnet genom att ämnen lakas ut från dessa. Det finns ingen gemensam rening av dagvatten, som för spillvattennätet, så föroreningarna kan ledas direkt till recipienten - oftast havet - där de tas upp av djur och växter eller sedimenterar. Det är därför viktigt att veta vad som kan förekomma i dagvattnet från fastigheten och så långt som det är möjligt vidta åtgärder för att minska risken att det är förorenat.

Läsanvisning för lathunden och checklistan

Siffror och andra beteckningar i lathundens vänstra kolumn hänvisar till motsvarande avsnitt i checklistan. I vissa fall har kommentarer lämnats mer övergripande för hela rubriker i checklistan och inte specifikt för varje fråga. Det framgår i så fall av vänsterkolumnen.

Följande förkortningar används i checklista och lathund:

- VSF= vattenskyddsföreskrifter
- VSO= vattenskyddsområde
- VU= verksamhetsutövare
- TM= tillsynsmyndighet
- MVG= Miljösamverkan Västra Götaland
- MSS= Miljösamverkan Skåne

Lagstöd

Ur ett rättsligt perspektiv kan dagvatten delas in i två kategorier och detta har betydelse för vilket lagstöd man kan tillämpa när krav ska ställas. Man brukar skilja på avlopps- dagvatten och annat dagvatten och detta beror på hur lagstiftaren har definierat begreppet "avloppsvatten" i 9 kap 2 § MB.

Avloppsdagvatten, definieras i paragrafens tredje punkt som vatten som kommer från detaljplanelagt område och från mer än en eller ett fåtal fastigheter. Annat dagvatten är dagvatten som kommer från områden som inte är detaljplanelagda, eller från ett detaljplanelagt område men från en eller ett fåtal fastigheter. Oavsett om det är utsläpp av avloppsvatten eller annat dagvatten, räknas det som en miljöfarlig verksamhet enligt 9 kap 1 § MB.

För avloppsdagvatten finns det en särskild hänsynsregel i 9 kap 7 § MB som man bör använda som stöd istället för den allmänna i 2 kap 3 § MB. När det gäller annat dagvatten används 2 kap 3 § MB som grund för att ställa krav. I bägge fallen ska 26 kap 9 § MB och 2 kap 7 § MB tillämpas och anges som lagstöd. Så skillnaden är att man för avloppsdagvatten använder 9 kap 7 § MB istället för 2 kap 3 § MB.

1. Hantering

Det är inte säkert att verksamhetsutövaren tänker på att det kan uppstå dagvatten som riskerar att påverka yt- och grundvatten. I checklistan finns därför en tabell där olika riskmoment anges som kan ge upphov till förorening av dagvatten. Vid tillsyn bör du gå igenom olika moment i verksamheten som kan orsaka förorenat dagvatten och lista dem i tabellen.	9 kap 1 § punkterna 1 och 2 MB 9 kap 2 § MB
---	--

1.1 Uppstår det dagvatten inom vattenskyddsområdet som riskerar att påverka yt- eller grundvatten

1.1	Sker det något dagvattenutsläpp som riskerar att påverka yt- eller grundvatten ska kryss markeras i rutan JA	9 kap 1 § punkterna 1 och 2 MB 9 kap 2 § MB
1.2	Exempel på reningsanläggning kan vara oljeavskiljare, partikelfilter, kemisk fällning och sedimentering. Vilken reningsmetod som är mest lämplig beror på vilka föroreningar som behöver renas. Finns det risk för att oljehaltigt vatten avleds måste minst en oljeavskiljare finnas. Det är också viktigt att regelbundet kontrollera reningens funktion. Rekommendationen är att en oljeavskiljare ska tömmas minst en gång per år och besiktas minst vart 5:e år.	9 kap 7 § MB 2 kap 3 § MB
1.3	Du får göra en bedömning utifrån den information som du har om utsläppet hur stor risken kan vara för utsläpp av förorenat dagvatten.	

2. Krav i vattenskyddsföreskrifterna avseende anläggning för dagvatten och utsläpp av förorenat dagvatten

2.1-2.5	<p>Kontrollera innan besöket om anläggning för utsläpp av dagvatten regleras i VSF. På plats kontrollerar du sen om VU omfattas av kraven. Vid tillsynen kontrollera även så att dagvattnet inte leds till det enskilda avloppet.</p> <p>Förorening är ett utsläpp eller förekomst av ämnen som medför risker för människors hälsa eller miljön.</p> <p>Med anläggning avses t.ex.våtmark, damm eller stenkista.</p> <p>Om det krävs dispens/tillstånd/anmälan/information så kontrollera i förväg om VU har sökt/gjort det. Har länsstyrelsen tillsynsansvaret enligt VSF, kan du behöva kontakta dem för att få informationen. Om det inte finns någon information, begär du att VU visar kopia på beslut eller bekräftelse på att anmälan/information har lämnats. Bryter VU mot föreskrifterna behöver du förelägga om åtgärder och lämna in en åtalsanmälan om kommunen har tillsynen över VSF. Är det länsstyrelsen som har tillsynsansvaret meddelar du istället dem.</p>	9 kap 7 § MB
2.6	<p>Kontrollera innan besöket om utsläpp av förorenat dagvatten regleras i VSF. På plats kontrollerar du sen om VU omfattas av kraven.</p> <p>Om det krävs dispens/tillstånd/anmälan/information så kontrollera i förväg om VU har sökt/gjort det. Har länsstyrelsen tillsynsansvaret enligt VSF, kan du behöva kontakta dem för att få informationen. Om det inte finns någon information, begär du att VU visar kopia på beslut eller bekräftelse på att anmälan/information har lämnats. Bryter VU mot föreskrifterna behöver du förelägga om åtgärder och lämna in en åtalsanmälan om kommunen har tillsynen över VSF. Är det länsstyrelsen som har tillsynsansvaret meddelar du istället dem.</p>	9 kap 1 § punkt 1 och 2
2.9	<p>Om dispens från förbud har sökt och beviljats ta reda på anledningen till att dispens getts och se över om den fortsatt ska gälla.</p>	

3. Dagvattenanläggning i verksamheten

3.1-3.2	Vilken typ av anläggning och syftet med dagvattenanläggningen är information som behövs för bedömning av om anläggningen uppfyller sitt syfte. Är det en våtmark, damm, stenkista etc. Är syftet att fördröja, sedimentera, infiltrera mm.	9 kap 7 § MB 2 kap 3 § MB
3.3	Varifrån kommer de största belastningarna? Är det t.ex. från slitage av däck, förbränningsmotorer/avgaser, gödsel, bekämpningsmedel.	26 kap 19 § MB 5-6 §§ förordning (1998:901) om verksamhetsutövaren egenkontroll
3.4	Det kan t.ex. vara tungmetaller, PAH, kväve, fosfor, bekämpningsmedel.	Se ovan
3.5	Be VU ange till vilket ytvatten/grundvatten vattnet leds vidare, efter att ha passerat dagvattenanläggningen.	Se ovan
3.8-3.10	Underhåll och skötsel är viktigt för att se till att anläggningen fungerar som avsett. För att bedöma behovet av rening är det bra att få en uppgift på anläggningens ålder. Kontrollera om oljeavskiljare finns innan dammen eller om olja avskiljs med hjälp av skibord i dammen. Skibord (flödbord) är en fast öppning i en damm där vattnet kan rinna över.	26 kap 22 § MB 5-6 §§ förordning (1998:901) om verksamhetsutövaren egenkontroll
3.11	Är flödet väl dimensionerat så att sedimentering t.ex. hinner ske innan vattnet har passerat anläggningen. Riskerar den att översvämmas vid häftiga regn? Kan det vara annat som gör att VU inte upplever att den fungerar som avsett.	Se ovan
3.12	Är dammen konstruerad för att kunna stängas? Finns rutin för det?	Se ovan

4. Processavloppsvatten (rör endast miljöfarliga verksamheter, ej lantbruk)

4.1-4.3	Det är viktigt att VU är medveten om vilken typ av avloppsvatten som uppstår i verksamheten. Processavloppsvatten är allt vatten som inte är sanitärt avloppsvatten. Sanitärt avloppsvatten är bara spillvattnet som kommer från kök, dusch och toalett och ska vara av hushållskaraktär. Allt annat vatten betraktas som processavloppsvatten.	2 kap 2 § MB
4.4	Kylvatten som avleds till spill- eller dagvattennätet räknas också som processavloppsvatten. Även vatten från rengöring av golv och andra ytor är att räkna som processavloppsvatten	